

labrega, avui *Valabrego* (oficialment *Valabrègues*, amb el conegut abús de -s de les grafies franceses), no lluny del Roine, c^a Belcaire (dept. Gard). Mistral (*TdF* etc.) i Ronjat *Gr.Ist.Pr.Mod.* i, 269) ens certifiquen que avui sona *valabrègo*.

Hi ha acord a veure-hi un dels nombrosos i ben coneguts compostos toponímics cèltics en -BRIGA ('lloc alt, turó, puig'). Ultra alguna de citada per Mistral, li trobo antigament les mencions: c. 1125: «castro de *Vallobrega*» (*Hist.Lgd* v, 935); 1397: *Valobrega* (Pansier, *La Langue Prov. à Avignon* v, p. 200). Els lingüistes del ram no dubten de l'origen cèltic: Ronjat (*RLR* 1915, 339); J.Loeth, *Rev.Celt.* 1917-9, 311; Pedersen, *Vgl. Gramm. d. Kelt.Spr.*, 26, n. 4). També crec que és el mateix nom rodanès (o un pròxim parent) un *Valobrix* que hom documenta en la forma *Valabricao* l'a. 1295 (Williams, *Franz. ONN Kelt. Abkunft* 1891, p. 38).

Un altre en el cèltic hispano-lusità, per més que aquí aparegui amb -c- en lloc de -g- (de fet és una variant que es repeteix molt en els noms en -briga): en el gentilici *Valabricsensis*, *C.I.L.* II, 5561 (Leite de V., *RLus*, xxv, 18), que ja F. Martin Sarmento llegia com epítet d'un *Fla(ui)us Valabricsinsis* en una inscr. trobada entre Douro e Minho (*RLus*, i, 232); ell sospita que sigui una *Volobriga* documentada en Ptolemeu; d'altra banda veig que Ptolemeu també dóna *Arabriga* (II, §5.6) com una ciutat de Lusitània, que prengué part en la construcció del Ponte de Alcàntara (*CIL* II, 760): cpts. paral·lels amb variació en el primer membre? O noms idèntics: mutilat per còpia aquest, o per la caiguda del digamma F- en grec? En fi, jo crec que tenia raó Couceiro Freijomil en sospitar que el poble gallec *Biobra*, prov. Ourense, te. Rubiano, p.j. Valdeorras (*GGGal*, p. 179) ve d'un nom cèltic semblant en -BRIGA o BRIA. Potser VELOBRIX /VOLOBRIGA.

Pel nom rodanès s'interessà Meyer-Lübke, inconsistentment: trobant-li una dada antiga *Volobriga*,² es preguntava si podia venir d'un cpt. gàl·lic en BRIGA, que hauria desplaçat l'accent, cosa normal en occità modern (cf. FABRICA > *fabrèga* i recordem el prov. *falabrègo* 'lledoner', *lou Mas di Falabrego*!); només hi veia l'entrebanc de no haver sincopat la posttònica interna, ni eliminat la -G- quasi final, cfr. *fargo*, que és la forma més corrent com prolongació de FABRICA, i l'evolució dels celtismes en -MAGOS (ROTÓMAGUS > -ÓM(A)U > *Rouen*, CONDOMAGUS > *Condom*), VÉRTRAGUS > fr. ant. *vieutre*, SARCOPHAGUS > *sarquieu /cercueil*.

Com que, d'altra banda, segons posava de relleu, els noms de lloc cèltics en -BRIGA, solien presentar -O- (no pas -A-) com a vocal d'unió, en el seu bell estudi *Die Betonung im Gallischen*, p. 2, acabava posant en dubte aquesta etimologia cèltica de *Valabrega*. Tanmateix, en la seva revisió del seu

treball (després de la guerra, 1925, *ZRPb*, xlv, 592) es decidí a donar-la per bona. Bé calia, perquè justament com ja hem vist, és la forma amb -ob-, que ell trobava a faltar, la documentada en les mencions antigues. És clar que les formacions VALOBRIGA i VALABRIGA pogueren coexistir en els parlars cèltics locals.

Ara bé, l'altra auto-objecció se la desfeia ell mateix, en el seu primer treball, en demostrar, amb dotzenes de casos, que l'accentuació gàl·lica obeïa a normes diferents de les llatines, si bé els romans, de vegades, la rectificaren subjectant-la a la prosòdia del llatí. Per ex. coexistiren formes en -ONA, amb altres en -ONA proparoxíton; i fins amb anteproparoxítons: cf. VÍNDOBONA > al. *Wien*, fr. etc. *Vienne*. Cap obstacle, doncs, a admetre que en aquest nom cèltic hi hagué una accentuació VALOBRÍGA o -ABRÍGA, que donés normalment la forma *Valobrega* del nom rodanès en les mencions dels SS. XII i XIV, i així mateix el *Valabrègo* modern.

Doncs justament és la primera d'aquestes variants la que ha donat el *Vall-llobrèga* empordanès, inobjectablement. Ben cert el poble Vall-llobrega no és cap vall, ni hi ha allà cap vall veritable, si bé com que les cases s'escampen en un vessant arimat al S. en una carena de pujols, formant-s'hi poc més al Sud un replec de vall, aquest fet bastava perquè la pronúncia *Valobrèga* es trivialitzés en *Vall-llobrèga* ajudant-hi la ubiqüitat del tipus toponímic *Vallgornera*, *Vallcanera*, *Vallfogona* etc.³ Tanmateix el fet és que no és una vall, ni es troba en una vall. Per tant, cap raó topogràfica per fer venir de VALLIS LUBRICA el seu nom.

Segurament tindriem proves més antigues de formes més semblants a l'original cèltic, si els nostres erudits locals i clericals no estiguessin tan obcecats per llur inconsistent baix llatí. Alguna inscripció i tot? Sé que se n'ha trobat una amb les lletres ALABRIC o cosa semblant, en algun lloc no lluny de St. Feliu de Guíxols.⁴

HOMÒNIM (o homònims) CATALÀ

2) *Vall-llobrega*, vell mas a l'alt Berguedà, a una hora de l'estació de Cercs, pel camí de Peguera, ja bastant elevat cap aquest gran massís pirinenc. C.A.Torras, *Berg*, p. 72, en parla repetidament posant-li sempre l'accent gràfic a la e: *Vall-llobrèga*.

MENCIÓ ANT. a. 980: citat juntament amb *Merolla*, segons *Pinós Mtpl.* III, 87, escrit igual, però els publicadors pòstums d'aquest volum de l'obra de Serra Vil., no miren prim en el detall de les formes dels noms. Tampoc ací es tracta de cap vall, però essent un nom tan antic, li veurem la mateixa etimologia: tant aquest com l'empordanès són zones on abunden els NLL pre-romans, en part cèltics o indoeuropeus, ací *Berga*, *Borredà*, *Sagàs*, *Gósol*,